

Obsah

I. VŠEOBECNÁ ČASŤ

Koncepcia pediatrie.....	13
Starostlivosť o novorodenca	14
Sieť zariadení pediatrickej starostlivosti a náplň činnosti	17
1. Obvodné zdravotné stredisko	17
2. Školsko-zdravotná starostlivosť	18
3. Detské oddelenie nemocníc	19
4. Špecializované centrá starostlivosti o dieťa.....	23
5. Starostlivosť o deti chronicky choré a defektné	23
6. Starostlivosť o dorast	24
7. Odborné liečebné ústavy	25
8. Osobitné detské zariadenia	26
9. Zdravotná výchova v odbore.....	27
10. Odborno-metodické vedenie	27
11. Postgraduálna výchova.....	28
12. Výskum v odbore	28
Národný program podpory zdravia	28
Liečebný poriadok	29
Úlohy detskej sestry v primárnej starostlivosti	42
Pracovný deň PLDD* a detskej sestry.....	43
Styk PLDD* s lekárom špecialistom	44
Psychológia v práci terénnych detských zdravotníckych pracovníkov	46
Právna zodpovednosť v pediatrii	47
Základné vybavenie ambulancie PLDD.....	50
Praktický postup pri privatizácii.....	53

II. NIEKTORÉ NORMÁLNE HODNOTY

Ukazovatele telesného rastu detskej a dorastovej populácie v SR.....	57
Schematický kalendár prerezávania zubov	61
Chronológia osifikačných jadier.....	62
Rozvoj reči a pamäti.....	62
Vývoj zraku, sluchu a chuti.....	63
Hodnoty pulzu a krvného tlaku	63
Frekvencia dychov	65
Normy teplôt a trvanie otužovacích postupov detí.....	65
Normy detského spánku	65
Vývoj sekundárnych pohlavných znakov.....	66
Množstvo vylúčeného moču v mililitroch za 24 hodín.....	67
Niektoré hematologické hodnoty	67
Orientačné fyziologické hodnoty biochemických vyšetrení	67
Prehľad diagnostických testovacích papierikov (Lachema) na vyšetrenie moču	71
Skratky biologického materiálu	71
Označovanie násobkov a dielov jednotiek SI.....	72

III. NIEKTORÉ VYŠETROVACIE METÓDY A TESTY

Chronológia skriningových vyšetrení v postnatálnom období.....	75
Skriningová metóda na určovanie psychomotorického vývoja dieťaťa od 4 týždňov do 36 mesiacov veku	80
Hodnotenie psychomotorického vývoja (ku skriningovej metóde).....	91
Psychomotorický vývoj dojčťa (podľa V. Vlacha).....	96
Odber biologického materiálu na laboratórne vyšetrenia v ambulantných podmienkach.....	97
Vyšetrenie moču (chemicky).....	102
Vyšetrenie biologického materiálu indikátorovými papierikmi (tabletami)....	104
Meranie krvného tlaku	104
Elektrokardiogram v skratke	105
Vypočítanie kardiotorakálneho indexu	107
Posúdenie obehovej dysregulácie (Shellong I)	108
Rezistencia kapilár (Rumpel – Leede).....	108
Ortostatický pokus.....	108
Uroflowmetria	109
Vyšetrenie tuberkulínovej alergie.....	109
Orientačné zisťovanie mentálneho veku detí od 2 do 6 rokov	111
Vyšetrenie zraku detí školského veku	112
Vyšetrenie sluchu detí školského veku	112
Vyšetrenie zrelosti pre školu.....	113
Vyšetrenie plochej nohy.....	114

IV. DIAGNÓZA A DIFERENCIÁLNA DIAGNÓZA

Rizikové faktory	115
Pravdepodobnosť postihnutia dieťaťa vrodenou vývojovou chybou	115
Klinicko-diagnostické kritériá metabolických porúch.....	116
Klinické kritériá gestačného veku.....	117
Orientačná diferenciálna diagnostika pri niektorých klinických symptómoch.....	117
Úvaha nad dieťaťom v bezvedomí	120
Diagnóza akútneho edému mozgu.....	121
Diferenciálna diagnóza febrilných a komplikovaných kŕčov	121
Klinické príznaky poukazujúce na subdurálny výpotok dojčiat	122
Kritériá na hospitalizáciu pri úraze hlavy	122
Príznaky (následky) poukazujúce na zväčšenie adenoidných vegetácií.....	123
Diferenciálna diagnostika nosovej kongescie a rinitídy.....	123
Diferenciálna diagnóza chronického kašľa.....	123
Niektoré príčiny náhlej dýchavice (dyspnoe).....	124
Príznaky poukazujúce na možnosť cystickej fibrózy.....	125
Diagnostický význam abnormálneho sfarbenia moču	125
Diagnostický význam zápachu moču	126
Orientačná lokalizácia hematurie (skúška 3 pohárov).....	127
Klinické príznaky poukazujúce na infekciu močových ciest.....	127
Diferenciálna diagnóza cholestázy vo včasnom dojčenskom období.....	127
Diferenciálna diagnóza stenotizujúcej laryngotracheitídy a epiglottitídy	128
Fázy stenotizujúcej laryngotracheitídy	129
Diferenciálna diagnóza medzi vírusovou a bakteriálnou angínou	129

Diferenciálnodiagnostické kritériá pre spastickú bronchitídu, astmatiformnú bronchitídu a bronchiálnu astmu	129
Orientačná röntgenologická diferenciácia vírusových a bakteriálnych pneumónií	130
Klinické hodnotenie hydratácie.....	130
Klinické rozdiely medzi malabsorpciou, funkčnými a zápalovými črevnými ochoreniami.....	130
Diagnosticko-liečebný postup pri zväčšených lymfatických uzlinách.....	131
Diagnostické klinické kritériá pre juvenilnú chronickú artritídu.....	132
Hodnotenie závažnosti šoku.....	133
Diferenciálna diagnóza atopickej a seborhoickej dermatitídy	134
Niektoré charakteristiky akcidentálnych šelestov	135
Orientačné kritériá pre diagnózu anémie	135
Prevahové typy krvácaní pri niektorých hemoragických diatézach.....	135
Diferenciálna diagnóza hlavných exantematických infekčných chorôb.....	136
Rozdiel medzi anafylaktickým šokom, Hoigného a Nicolauovým syndrómom.....	137
Rozdiel medzi alergickými a nealergickými exantémami	138
Klinické kritériá liekovej alergie	138
Odlíšenie hypoglykemickej kómy od kómy hyperglykemickej	138
Polohové anomálie semenníkov	139
Diagnostický postup pri enuréze	139
Diferenciálna diagnóza „akútneho“ skróta	140
Diagnóza chybného držania tela a skoliózy	140
Diferenciálna diagnóza medzi mentálnou anorexiou a anorektickou reakciou.....	141
Poruchy reči	142
Poruchy hlasu.....	144
Príčiny zvýšenej infektibility.....	144
Postup pri zisťovaní príčin nechutenstva	145
Kritériá rekonvalescencie	145
Interpretácia zvýšených hodnôt niektorých sérologických testov	146
Hodnotenie sociálnych funkcií rodiny.....	150
Posudzovanie záťaže sociálneho prostredia.....	153
Znaky smrti	156
Najčastejšie chyby pri ambulantnej diagnostike	156

V. URGENTNÉ STAVY

Anafylaktický šok	159
Synkopa.....	161
Kolapsové stavy.....	161
Tonický kolaps	162
Paralytický kolaps.....	162
Náhle poruchy srdcového rytmu	
Supraventrikulárna paroxyzmálna tachykardia	163
Ventrikulárna paroxyzmálna tachykardia	163
Sínusová bradykardia.....	163
Krup a pseudokrup	164
Aspirácia cudzieho telesa	164

Subglotická laryngitída.....	164
Edém laryngu.....	164
Akútna epiglotitída	164
Astmatický záchvat	165
Pretlakový (ventilový) pneumotorax	165
Hyperpyrexia	165
Tepelný úpal	166
Slničný úpal	166
Popálenie a obarenie	166
Kľčový stav	167
Waterhouseov-Friderichsenov syndróm.....	167
Methemoglobinémiá	168
Hypoglykemická kóma.....	168
Hyperglykemická kóma.....	168
Perorálne otravy.....	168
Poleptanie očí	172
Utopenie.....	172
Uštipnutie hadom	172
Úraz elektrickým prúdom.....	173
Liečebno-preventívne opatrenia u detí transportovaných na iné pracovisko kvôli operácii alebo špeciálnemu ošetreniu.....	173
Liečebno-preventívne opatrenia u detí s urgentnou symptomatológiou, transportovaných z terénu na nemocničné pracovisko.....	174

VI. LIEČBA

Klinická farmakológia v pediatrickej ambulantnej praxi.....	177
Povrch tela a dávky liekov.....	177
Vypočítanie dávok liekov užívaných po lyžičkách	179
Odporúčaný čas užívania niektorých liečiv	180
Uchovávanie liekov a manipulácia s nimi.....	180
Podmienky skladovania hromadne vyrábaných prípravkov	181
Niektoré lieky magistraliter.....	182
Hlásenie nežiadúcich účinkov liekov	185
Podávanie liekov v domácnosti	186
Racionálna antipyréza v domácom prostredí.....	187
Aplikácia chladu a tepla.....	189
Liečebné polohy	190
Stratégia a taktika antibiotickej liečby v teréne	193
Súčasná účinnosť antibiotík pri niektorých infekciách pediatrickej terénnej praxe	194
Nežiadúce účinky antibiotík a chemoterapeutík v ambulantnej praxi.....	196
Niektoré interakcie ambulantne ordinovaných antibiotík.....	196
Príčiny neúčinnosti PNC u streptokokových A infekcií a ich recidív.....	196
Nežiadúce účinky niektorých liekov.....	197
Niektoré nežiadúce účinky liekov užívaných v gravidite.....	198
Niektoré nežiadúce účinky liekov prechádzajúce na novorodenca prostredníctvom materského mlieka.....	199
Liečba alergickej reakcie po uštipnutí hymenoptermi (včela, osa, čmeliak) ...	201
Liečba polohových anomálií semenníkov	202
Opakovane choré dieťa v ambulantnej praxi.....	203

Farmakoterapia astmatických a astmoidných stavov	204
Druhy inzulínov a lokalizácia ich vpichov	205
Neodkladná resuscitácia	206
Digitálna intubácia	213
Urgentná tracheostómia	213
Ostráňenie aspirovaného hltu	214
Zastavenie krvácania	214
Everzia hornej mihalnice	215
Repozícia ingvinálnej hernie	215
Opatrenia pri paralytickom ileu dojčiat	216
Liečba porúch reči	216
Repozícia análneho prolapsu	217
Prehltnutie gombíkovej batérie	218
Liečba čkavky (singultus)	218
Aplikácia sér u alergikov	218
Vnútro svalové injekcie	218
Najčastejšie chyby pri ambulantnej liečbe	219
Kúpeľná starostlivosť	221
Všeobecné kontraindikácie kúpeľnej starostlivosti	223
Indikačný zoznam pre kúpeľnú starostlivosť pre deti	225

VII. INDIKÁCIE NA OPERÁCIE A ŠPECIÁLNE VYŠETRENIA

Časová vhodnosť niektorých plastických úprav a operačných výkonov (neakútneho charakteru)	241
Ortodontické úpravy	244
Indikácie a kontraindikácie adenotómie	244
Indikácie a kontraindikácie tonzilektómie	245
Indikácie na imunologické vyšetrenie	246
Indikácie na prenatálnu diagnostiku	246
Indikácie na genetické vyšetrenie	248
Indikácie na psychologické vyšetrenie	249
Indikácie na pedopsychiatrické vyšetrenie	250
Indikácie na ultrasonografické vyšetrenie	251
Indikácie na transilumináciu	251

VIII. VÝŽIVA

Prirodzená výživa	253
Význam prirodzenej výživy a zloženie materského mlieka	253
Laktácia a dojčenie	255
Umelá výživa	257
Prikrmovanie	259
Podávanie vitamínov	260
Grafické znázornenie výživy dojčaťa	261
Profylaxia zubného kazu	262
Chyby vo výžive dojčiat, nedostatky a následky pri umelej výžive	262
Príprava niektorých jedál pre dojčatá	263
Alternatívne (nekonvenčné) výživové postupy	264
Výživa detí v batolenskom, predškolskom a školskom veku	264

Odporúčané celodenné dávky potravín pre 3–6-ročné deti v materskej škole a doma	266
Odporúčané výživové dávky pre obyvateľstvo v SR na roky 1981–1990.....	266
Dojčatá a deti od 0 do 14 rokov.....	267
Dospievajúca mládež od 15 do 18 rokov.....	267
Gravidné a pridávajúce ženy.....	268
Niektoré druhy diét.....	269

IX. PREVENCIA

Očkovanie detí.....	273
Všeobecné zásady očkovania.....	273
Očkovanie proti tuberkulóze	274
Očkovanie proti diftérii, tetanu a pertusis	275
Očkovanie proti poliomyelitíde.....	275
Očkovanie proti morbilám, parotitíde a rubeole	275
Očkovanie proti hepatitíde A.....	276
Očkovanie proti hepatitíde B	276
Očkovanie proti influenze (chrípke).....	277
Očkovanie proti kliešťovej encefalitíde	277
Očkovanie proti infekciám spôsobených haemophilom influenzae.....	277
Očkovanie proti meningokokovej (A, C) meningitíde.....	278
Reakcie a komplikácie po očkovaní.....	278
Kontraindikácie očkovania.....	279
Časové odstupy medzi aplikáciou vakcín a inými prípravkami.....	283
Potrebné časové odstupy očkovaní po zápalových ochoreniach.....	283
Rámcové časové odstupy očkovaní pred a po operácii.....	284
Prenosné choroby, pri ktorých sa nariaďuje izolácia v zdravotníckom zariadení	285
Hlásenie prenosných chorôb.....	285
Vyhlásenie o bezinfekčnosti prostredia	285
Preventívne opatrenia pri výskyte prenosných chorôb v detských kolektívnych zariadeniach a školách (prípadne v rodinách).....	286
Dispensárna metóda práce.....	290
Náplň dispensárnej starostlivosti pri niektorých chronických chorobách	295
Vrodené chyby srdca	295
Získané a následné choroby srdca	296
Juvenilná hypertenzia	297
Reumatické choroby.....	297
Choroby obličiek a vývodových močových ciest	302
Choroby respiračného traktu.....	303
Cystická fibróza.....	303
Gastroenterologické ochorenia	305
Infekčné choroby chronického priebehu	306
Endokrinné ochorenia.....	309
Vrodené poruchy metabolizmu	309
Choroby a poruchy nervového systému	313
Duševné poruchy a úchylky	315
Progresívne svalové dystrofie.....	316
Choroby krvi.....	317

Ortopedické choroby	319
Kožné choroby	319
Imunodeficitné ochorenia	320
Alimentárna obezita	320
Poruchy zmyslov a reči.....	320
Sociálne ohrozené a postihnuté deti.....	321
Indikovaná chemoprofylaxia v terénnej praxi.....	322
Odporúčané kontroly počas dlhodobej liečby antituberkulotikami, antiepileptikami, kortikoidmi a imunosupresívami	323
Preventívne opatrenia na zabránenie anafylaxie	323
Prevenca febrilných kŕčov (záchvatov).....	324
Prevenca pred uštipnutím hymenopterami (včela, osa, sršeň).....	324
Prevenca bakteriálnej endokarditídy	326
Prevenca hepatitídy B v ambulantných podmienkach	326
Prevenca AIDS	327
Možnosti prevencie syndrómu náhleho úmrtia dojčiat	328
Prevenca plienkovej dermatitídy	331
Prevenca plochej nohy	331
Prevenca kazivosti zubov	332
Prevenca úrazov a otráv	333
Prevenca toxikománie, alkoholizmu a nikotinizmu	335
Prevenca detskej delikvencie a kriminality	335
Prevenca týrania detí	336
Prevenca suicídií	336
Úlohy pediatrických pracovníkov na úseku znižovania dojčenskej úmrtnosti	337
Význam preventívnych návštev v rodine	337
Zdravotná výchova v práci rodinného lekára a detskej sestry.....	338

X. ŠKOLSKÁ ZDRAVOTNÁ STAROSTLIVOSŤ

Náplň práce v školskej zdravotnej starostlivosti.....	341
Hlavné úlohy školskej zdravotnej starostlivosti.....	342
Zdravotná starostlivosť o deti v materských školách.....	344
Starostlivosť o zdravie pri vykonávaní telesnej výchovy a športu.....	344
Znaky telesnej zdatnosti a trénovanosti	345
Kontraindikácie zaradenia do vrcholového športu.....	346
Možnosti telesného zaťaženia po operáciách srdca	347
Telesná výchova oslabených	348
Oslobodenie od telesnej výchovy.....	350
Mládež a zmenená pracovná schopnosť	357
Postup na úseku zdravotnej starostlivosti	357
Postup na úseku školskej správy	358
Postup posudkovej komisie Okresnej správy sociálneho zabezpečenia	358
Posudzovanie pracovnej spôsobilosti žiakov.....	359
Školy pre deti a mládež vyžadujúcu osobitnú starostlivosť	368
Bežný hygienický dozor v kolektívnych zariadeniach detí.....	373
Psychohygienu vyučovacieho procesu	378

XI. SOCIÁLNE-ZDRAVOTNÁ STAROSTLIVOSŤ

Starostlivosť o rodinu a deti	381
Poradenská a výchovná starostlivosť	381
Sociálno-právna ochrana detí a mládeže	381
– pestúnska starostlivosť.....	382
– osvojenie	382
– opatrovateľská služba.....	382
Starostlivosť o ťažko vychovateľné deti.....	382
Peňažné a vecné dávky rodičom s nezaopatrenými deťmi.....	383
Starostlivosť o deti a mladistvých postihnutých na zdraví	384
Zdravotné postihnutia, pri ktorých môže byť dieťa uznané za dlhodobu ťažko zdravotne postihnuté vyžadujúce mimoriadnu starostlivosť alebo mimoriadnu starostlivosť osobitne náročnú.....	384
Ústavy sociálnej starostlivosti pre telesne, zmyslove a mentálne postihnutú mládež.....	389
Ostatné účelové zariadenia sociálnej starostlivosti.....	390
– domovy pre matky s deťmi.....	390
– osobitné zariadenia na výkon pestúnskej starostlivosti	390
– stanice opatrovateľskej služby pre detí	390
– zariadenia pre deti a mládež s poruchami správania.....	390
Zoznam ústavov sociálnej starostlivosti pre deti a mládež	391
Stredisko služieb sociálnej starostlivosti a centrum poradensko-psychologických služieb.....	393
Prognóza vývoja v sociálnej sfére	393
Zabezpečenie matky a dieťaťa vyplývajúce z nemocenského poistenia	393
– peňažná pomoc v materstve	394
– podpora pri narodení dieťaťa.....	394
– rodičovský príspevok	394
– prídavky na deti.....	394
– fond trojčiat.....	395
– zaopatrovací príspevok.....	395
– výchovné k dôchodkom.....	396
– sirotský dôchodok	396
– podpora pri ošetrovaní člena rodiny.....	396

XII. ROZLIČNÉ

Dezinfekcia a sterilizácia liečebných, diagnostických a iných zdravotníckych pomôcok v ambulantných zariadeniach.....	398
Posúdenie zdravotne nevhodného bytu.....	400
Pomôcky na fixáciu dieťaťa	400
Niektoré ukazovatele demografickej štatistiky.....	402
Registrácia	403
Prepočty hmotností, dĺžok a teploty.....	403
Rímske číslice	404
Odporúčaná literatúra príručnej knižnice rodinného lekára	405